

Atvērtās piekļuves progress Latvijā

Progress of Open Access in Latvia

Nacionālais atvērtās piekļuves dienests:

**Iveta Gudakovska
Ilga Rampāne
Gita Rozenberga**

Atvērtās piekļuves projekti un pārstāvniecība

- **OpenAIRE** 2009 - 2011
- **OpenAIRE+** 2011 - 2014
- **OpenAIRE2020** 2015 - 2017

- **Open Access National Point of Reference at EC**
- **PASTEUR40A , FOSTER**

OpenAIRE

-

platforma

Apvārsnis 2020

nostādņu realizācijai

<https://www.openaire.eu/>

Nacionālais atvērtās piekļuves dienests

Aktivitātes – semināri

2009 - "*Open Access*: pētījumu kvalitātes un ietekmes maksimāla palielināšana"

2010 - "*Open Access* un *OpenAIRE* - izaicinājums un iespēja Latvijas zinātnes attīstībai"

2011 - "Institucionālais repozitārijs pētniecības attīstībai un zinātniskās informācijas pieejamībai"

2012 - "*Open Access* kustība un institucionālo repozitāriju veidošana"

2012 - "Brīvpieejas e-resursu publicēšana: iespējas un attīstība"

Nacionālais atvērtās piekļuves dienests

Aktivitātes – diskusijas

2011 - "Brīva pieeja zinātniskajai informācijai un autortiesības"

2012 - "LU E-resursu repozitārija attīstība"

2012 - "Kā guglēt gudri jeb kā atšķirt labus brīvpieejas resursus?" (pasākumu ciklā "Zinātnes kafejnīca")

2013 - "Autortiesības brīvpieejā: slogs vai iespēja?" (pasākumu ciklā "Zinātnes kafejnīca")

Nacionālais atvērtās piekļuves dienests

Aktivitātes – publicitāte u.c.

- Informatīvie materiāli – bukleti, video
- Publikācijas
- Ikgadējo starptautisko OA nedēļu organizēšana Latvijā
- Informatīvās prezentācijas

- Apmācības un konsultācijas par deponēšanas iespējām repozitorijos
- Aptaujas

Nacionālais atvērtās piekļuves dienests

Tīmekļa vietne

- ❑ [http:// www.napd.lu.lv](http://www.napd.lu.lv)
- ❑ Izveidota 2015.g.
- ❑ Teorētisks un praktisks atbalsts atvērtajai zinātnei Latvijā
 - E-kurss “Open Science / Atvērtā zinātne”

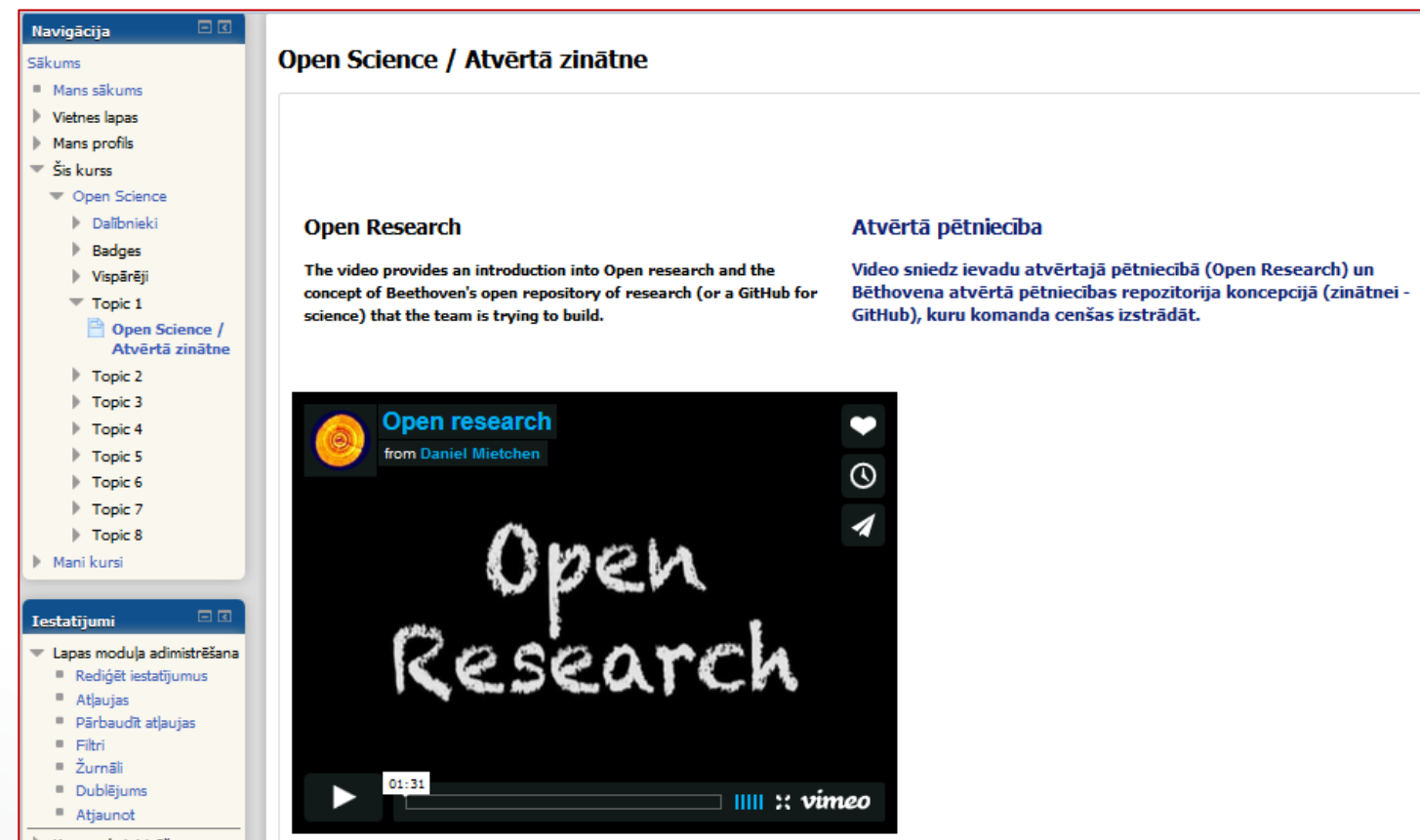
The screenshot shows the homepage of the National Open Access Service (Nacionālais atvērtās piekļuves dienests) website. The header features the Latvian University logo and the text "LATVIJAS UNIVERSITĀTE ANNO 1919". The main navigation menu includes: Par mums, Atvērtā piekļuve, OpenAIRE, Atvērtā zinātne, Konference, Repozitorijs, E-resursi, and Noderīgas saites. The main content area displays a featured article titled "Konferencē 'Atvērta zinātne - pētnieku ieguvums 21.gadsimtā' pulcēsies pētnieki, eksperti un zinātnes politikas līderi" by Gita Rozenberga, dated 16.06.2015. Below the article is a list of news items, including "Konference 'Atvērtā zinātne - pētnieku ieguvums 21. gadsimtā'" (13.09.2015), "Ungārijā Austrumeiropas pētniecību atbalstošo organizāciju pārstāvji spriedis par atvērtās piekļuves politiku" (11.09.2015), "Publicēts jaunais OpenAIRE bijetens augustam" (26.08.2015), "Konferencē 'Atvērta zinātne - pētnieku ieguvums 21.gadsimtā' pulcēsies pētnieki, eksperti un zinātnes politikas līderi" (16.06.2015), "Seminārs tiešsaistē par pilotprojektu 'Atvērte pētniecības dati', repozitoriju Zenodo un projektu Foster" (11.06.2015), and "Open Access kustības aktivitātes un sasniegumi Latvijā" (21.05.2015). A sidebar on the right contains a "Tweets" section with a tweet from @OpenAccessEC: "Scientific publishers need to make their business model of #openaccess publishing fairer and fully transparent" ec.europa.eu/commission/201... Retweeted by OA EU.

Nacionālais atvērtās piekļuves dienests

E-kurss

estudijas.lu.lv/course/

- ❑ FOSTER mācību materiālu e-kurss
- ❑ Mērķis - veidot izpratni par jēdzienu "atvērtā zinātne" (*Open Science*) un veicināt tā atpazīstamību Latvijas sabiedrībā
- ❑ Valodas: angļu val., latviešu val.
- ❑ Tematika:
 - atvērtā zinātne un tās nozīme pētniecībā,
 - atvērtā piekļuve
 - atvērtie pētnieciskie dati
 - atvērtās zinātnes politiskās nostādnes
 - atvērtās piekļuves informācijas pārvaldības līdzekļi, repozitoriji

Open Science / Atvērtā zinātne

Open Research

The video provides an introduction into Open research and the concept of Beethoven's open repository of research (or a GitHub for science) that the team is trying to build.

Atvērtā pētniecība

Video sniedz ievadu atvērtajā pētniecībā (Open Research) un Bēthovena atvērtā pētniecības repozitorija koncepcijā (zinātnei - GitHub), kuru komanda cenšas izstrādāt.

- Materiālu formāti: prezentācijas, video, tīmekļa vietnes, raksti, pārskati un vadlīnijas.

LU e-resursu repozitorijs

□ [Dspace.lu.lv](https://dspace.lu.lv)

□ Ar OpenAIRE uzstādījumiem saderīga krātuve

□ 2009-2011 – Repozitorija izveide

□ 2013 - Repozitorijā ir integrēts teoloģijas nozares repozitorijs

SciRePrint (*Science and Religion Dialogue Prints*)

□ 2015 - DSpace jaunākās 5.3.versijas ieviešana

The screenshot shows the homepage of the Latvian University e-resource repository. The header includes the university logo and name, the text 'LATVIJAS UNIVERSITĀTE ANNO 1919', and navigation links for 'Latviešu' and 'Ilga Rampane'. Below the header is a 'DSpace Home' link. The main content area is titled 'Latvijas Universitātes e-resursu repozitorijs' and contains a descriptive paragraph about the repository's purpose and content. Below this is a section titled 'Communities in DSpace' with a list of various university departments and their respective document counts. On the right side, there is a search bar, a 'BROWSE' menu with options like 'All of DSpace', 'Communities & Collections', 'By Issue Date', 'Authors', 'Titles', and 'Subjects', a 'MY ACCOUNT' section with 'Logout', 'Profile', and 'Submissions' links, and a 'DISCOVER' section listing authors and their document counts.

LU e-resursu repozitorijs

- ❑ Ierakstu skaits: ~28 tūkst.
- ❑ Meklēšanas iespējas
 - Repozitorija saskarnē
 - Google u.c. metameklētājos (piem., BASE)
 - AP iniciatīvu atbalstošo projektu tīmekļa vietnēs:
 - DART- Europe E-theses Portal
 - NDLTD (Networked Digital Library of Theses and Dissertations)

The screenshot illustrates the search process for a document in the LU e-resources repository. It shows the following steps:

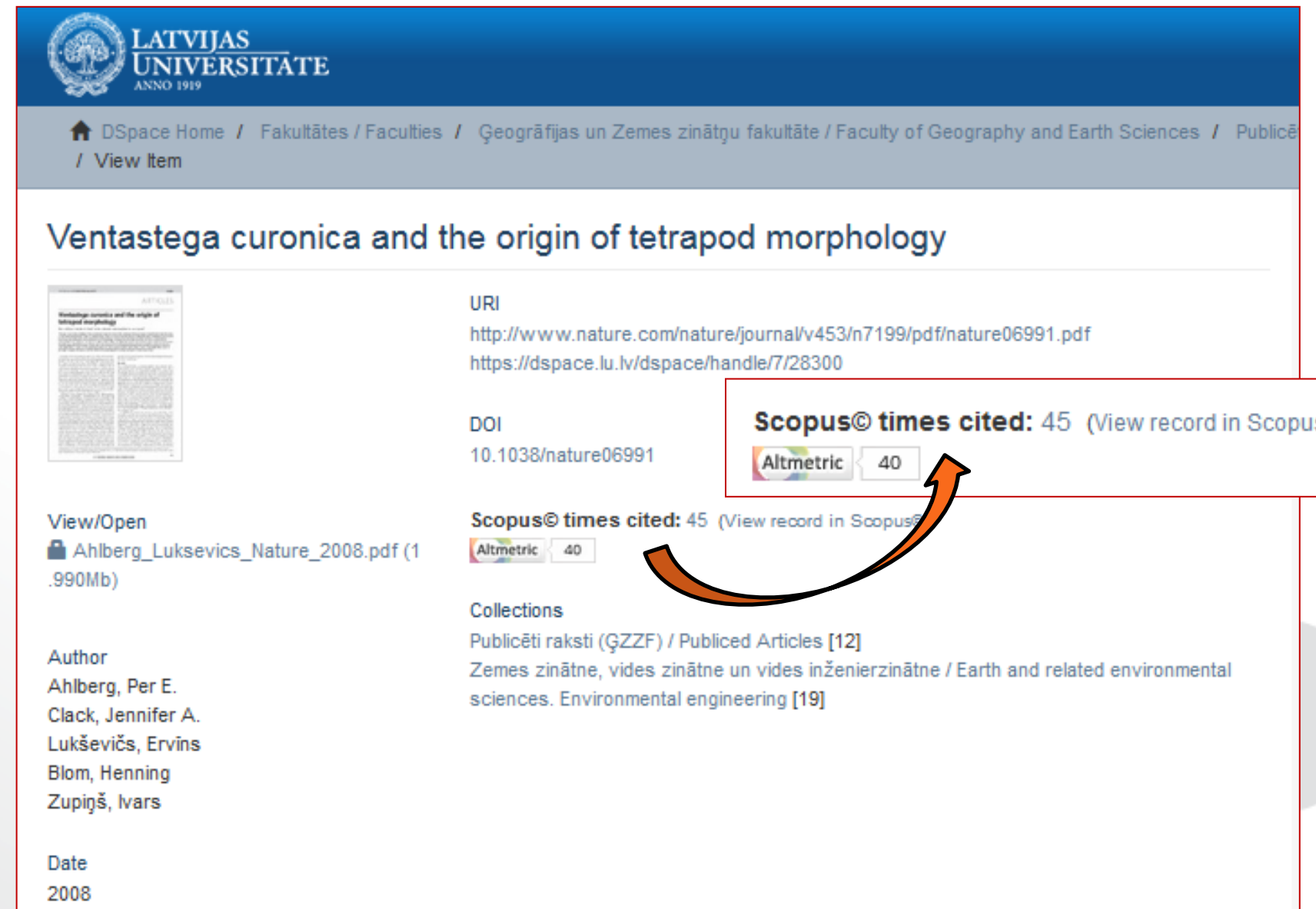
- Latvian University Website:** The search bar contains the text "Prediction of the next value".
- DSpace Home:** The search results page shows the document "Prediction of the next value of a function" by K Podnieks (1981).
- BASE Search Engine:** The search results page shows the document "Prediction of the next value of a function" by Podnieks, Karlis (1981).
- DART- Europe E-theses Portal:** The search results page shows the document "Prediction of the next value of a function" by Podnieks, Karlis (1981).

The final search results from the DART- Europe E-theses Portal are as follows:

Mark	Title	Author	Year	University	Collection
☐	"Adversary" metodes izmantošana kvantu vaicājumiem algoritmiem Applications of Adversary Method in Quantum Query Algorithms	Aleksandrs Belovs	2014	University of Latvia	DSpace at University of Latvia
☐	"Tagad" loma laikanzībā. Fenomenoloģiska pētījums The Role of Now in Time-Consciousness. A Phenomenological Investigation	Uldis Vēgners	2014	University of Latvia	DSpace at University of Latvia

LU e-resursu repozitorijs

- Tuvākie uzdevumi:
 - LU pētnieku publikāciju ierakstu automatizēta ielāde Repozitorijā no *Scopus* un *Web of Science*.
 - *Scopus* citējamības un *Altmetric* rādītāju integrācija visām zinātniskajām publikācijām.

The screenshot shows a DSpace repository record for the article "Ventastega curonica and the origin of tetrapod morphology". The record includes the following information:

- URI:** <http://www.nature.com/nature/journal/v453/n7199/pdf/nature06991.pdf>
<https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/28300>
- DOI:** 10.1038/nature06991
- Scopus® times cited:** 45 (View record in Scopus®)
- Altmetric:** 40
- View/Open:** [Ahlberg_Luksevis_Nature_2008.pdf \(1.990Mb\)](#)
- Author:** Ahlberg, Per E., Clack, Jennifer A., Lukševičs, Ervins, Blom, Henning, Zupiņš, Ivars
- Date:** 2008
- Collections:** Publicēti raksti (GZZF) / Published Articles [12], Zemes zinātne, vides zinātne un vides inženierzinātne / Earth and related environmental sciences. Environmental engineering [19]

An orange arrow points from the Altmetric 40 badge to the Scopus® times cited 45 badge.

RTU institucionālais repozitorijs

science.rtu.lv

Izveidots 2011.g.

The screenshot shows the website of the Riga Technical University (RTU) institutional repository. The header includes the RTU logo and the text "RĪGAS TEHNISKĀ UNIVERSITĀTE" and "Zinātniskās darbības atbalsta sistēma". A navigation menu contains links for "Publikācijas", "Patenti", "Komerzializācijas pieteikumi", "Personāls", "Promocijas darbi", and "Izdevums «RTU Zinātniskie raksti»". The main content area is titled "Publikāciju meklēšana" and contains instructions for searching, a search input field with a "Meklēt" button, and a checkbox for "Pieejams pilnais teksts". The footer includes the copyright notice "Rīgas Tehniskā universitāte 2014 © Autortiesības" and contact information: "Kaļķu iela 1, Rīga LV-1658, Latvija. Tālrunis: 67089333. E-pasts: info@rtu.lv".

Atvērtās piekļuves repozitorijs ir daļa no RTU Zinātniskās darbības informācijas sistēmas, kas balstīta uz CERIF.

Publiski pieejami vairāk nekā 7550 pilnie teksti.

LNB akadēmiskais repozitorijs *Academia*

- ❑ academia.lndb.lv
- ❑ Izveidots 2010.g.
- ❑ LNB publikācijas, konferenču un semināru materiāli, atsevišķas digitālās kolekcijas
- ❑ Ap 600 objektiem
- ❑ 2016. g. – iecerēta migrācija uz DOM sistēmu un infrastruktūras pakalpojuma attīstība.

Autorizēties

LATVIJAS NACIONĀLĀS DIGITĀLĀS BIBLIOTĒKAS
AKADĒMISKAIS REPOZITĀRIJS *ACADEMIA*

[ACADEMIA SĀKUMS](#) → [ORGANIZĀCIJU SARAKSTS](#)

Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas Akadēmiskais repozitārijs Academia

Akadēmiskais repozitārijs "Academia" ir daļa no Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas "Letonica", un to veido un uztur Latvijas Nacionālā bibliotēka. Tajā brīvpieejā tiek publicēti akadēmiskie un profesionālie izdevumi, kurus veidojusi Latvijas Nacionālā bibliotēka un tās sadarbības partneri gan Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas "Letonica", gan citu projektu ietvaros, piemēram, valsts pētījumu programmā "Nacionālā identitāte". Līdzdalība akadēmiskā repozitārija "Academia" ir atvērta jebkurai Latvijas izglītības un zinātnes institūcijai. Lai uzzinātu vairāk par iespējām šeit glabāt un padarīt pieejamus jūsu darbus, lūdz sazināties ar LNB Digitālās bibliotēkas nodaļu (e-pasts: dibi@lndb.lv, tālr.: +371 67439944).

Academia iekļautās organizācijas

Izvēlieties organizāciju, lai pārlūkotu tās kolekcijas.

- Latvijas Nacionālā bibliotēka
- Latvijas Universitāte

Meklēt Academia

MEKLĒT ACADEMIA

Paplašinātā meklēšana

PĀRLŪKOT

- ❖ Visā Academia
 - ❖ Organizācijas un kolekcijas
 - ❖ Pēc izdošanas datuma
 - ❖ Autorus
 - ❖ Virsrakstus
 - ❖ Tematus

MANS KONTS

- ❖ Autorizēties
- ❖ Reģistrēties

Atvērtās piekļuves izdevējdarbība

Lielākās augstskolas atbalsta atvērtās piekļuves publicēšanos

☐ Atvērtās piekļuves izdevumi

○DOAJ datubāzē

- Proceedings of the Latvian Academy of Sciences. Section B. Natural, Exact, and Applied Sciences (Latvijas Zinātņu akadēmija)
- Latvian Journal of Physics and Technical Sciences (Fizikālās enerģētikas institūts)
- Transport and Telecommunication Journal (Transporta un telekomunikāciju institūts)
- Environmental and Experimental Biology (Latvijas Universitāte)
- Baltic Journal of Modern Computing (Latvijas Universitāte)
- Complex Systems Informatics and Modeling Quarterly (Rīgas Tehniskā Universitāte)

○starptautiskos repozitorijos - BioMed Central, Cogprints, ArXiv.

Izaicinājumi

Nacionālie/valsts līmeņa

- “Nacionālās zinātniskās darbības informācijas sistēmas izveide” (IZM)
- Zinātniskās darbības novērtējuma nacionālās nostājas definēšana:
 - Aktīva iesaistīšanās starptautiskās diskusijās
- Politisko nostādņu izstrāde un ieviešana
- Creative Commons licences ievērošanas akcepts Latvijā
- EK rekomendācijas:
 - Guidelines on Open Access to Scientific Publications and Research Data in Horizon 2020
 - Guidelines on Data Management in Horizon 2020

Izaicinājumi

Projektu realizētājiem un institūcijām

- Alternatīvu atvērtās piekļuves publicēšanās modeļu izmantošana (piemēram, SciELO, Revistas CSIC, ULC Press)
- Nākotnes izaicinājums izdevējiem - virzība uz atvērtās piekļuves izdevējdarbību (*Gold Open Access*)
- OpenAIRE un *Apvārsnis2020* publicēšanās prasību izpilde

Izaicinājumi

Pētniekiem

- Vienošanās ar izdevējiem par atļauju savu žurnāla rakstu atvērt brīvai piekļuvei
- Pētījumu rezultātu un **datu** atvēršana sabiedrībai

Paldies par uzmanību!

Vairāk:

<http://www.napd.lu.lv/>